

3. Кархут Василь, ст. пл. скоб., «Лісові Чорти». Перша проба пластуна <Научний матеріал до I пл. іспиту для вжитку пластунів-ремесників>. – Львів : Укр. пласт. улад ; Друк оо. Василян у Жовкві : Лютень, 1921.

4. Тисовський Олександр. Праця в пластовім гуртку. – Львів : Вид. інструктор курсу для Львів. пл. коша. Літогр., 1922. «Записки укр. Пластуна».

5. Тисовський Степан. Пластові закони (їх пояснення і доповнення). Львів. Вид. інструктор курсу для Львів. Пл. Коша. Літогр. 1922. «Записки укр. Пластуна».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Загалом, якщо говорити про феномен пластових видань чи, ширше, про феномен пластового руху загалом, – то це, передусім, феномен культурологічний. Як відзначає дослідник історії Пласту Б. Савчук, «це надзвичайно складне, багатогранне і понадчасове явище. У більшості громадян воно асоціюється з патріотичною організацією для всебічного виховання молоді. Але це ще й унікальний синтез філософсько-ідеологічних поглядів, педагогічна система, чітко окреслений спосіб життя» [5, 4].

Розглянуті видання – лише невеликий за кількістю, але потужний, змістовно й ідеологічно, старт, який і формує той культурологічний феномен пластової літератури, що змогла витримати дві світові війни, підпілля, постійні утиски, переслідування й заборони, змогла продовжити свій шлях і в незалежній Україні, і в українській діаспорі по всьому світі.

Список використаної літератури

1. Козицький Д. Матеріали до бібліографії української пластової літератури / Д. Козицький / ред. П. Зленко. – Прага : Укр. Пласт, 1935. [ЦДАВО України, ф. 4465, оп. 1, од. зб. 1112].
2. Кравців Б. Дорога / Кравців Б. – Л. : [б. в.], 1929. – 48 с.
3. Ленін В. Українська організована молодь (молодечі організації від початків до 1914 р.) / Ленін В. – Мюнхен ; Львів : [б. в.], 1994. – 181 с.
4. Основоположник Пласту (До 80-річчя з дня народження доктора Олександра Тисовського). – Мюнхен : [б. в.], 1966. – С. 19–21.
5. Савчук Б. Український Пласт, 1911–1939 / Савчук Б. – Івано-Франківськ : Лілея, 1996. – 264 с.
6. Тисовський О. Пласт / О. Тисовський. – Л. : [б. в.], 1913. – 45 с.
7. Тисовський О. Життя в Пласті / Тисовський О. – Л. : Накл. Верх. пласт. ради, 1921. – 158 с.
8. Тисовський О. В дорозі на верхи / О. Тисовський // Молоде Життя. – 1922. – № 6–7. – С. 2–4.
9. Тисовський О. Пластові закони / Тисовський О. – Л. : [б. в.], 1922. – 42 с.
10. Український Пласт на центральних українських землях у 1917–1920 рр. // Пластовий шлях. – 1998. – Ч. 3 (119). – С. 10–12.
11. Яремченко О. Основи пластуна / Яремченко О. – Берлін : Укр. слово, 1923. – 78 с.

УДК 007.304.655

К. О. Загорулько – студентка 4 курсу Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

В. Е. Шевченко – кандидат філологічних наук, доцент Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Оформлення ілюстрацій у підручниках для 5 класу: теоретичні аспекти та практичне втілення

Роботу виконано на кафедрі видавничої справи та редагування КНУ ім. Тараса Шевченка

У статті розглянуто дотримання вимог державних галузевих стандартів, санітарних правил і норм, а також Закону України «Про видавничу справу» щодо ілюстративного матеріалу в підручниках для середньої школи. Дається загальне уявлення, як і для чого зробити видання прийнятними з погляду вимог норм.

Ключові слова: видавнича справа, видавничі стандарти, підручники, ілюстрації.

Загорулко К. А., Шевченко В. Э. Оформление иллюстраций в учебниках для 5 класса: теоретические аспекты и практическое воплощение. Рассматривается соблюдение требований государственных отраслевых стандартов, санитарных правил и норм, а также Закона Украины «Об издательском деле» в оформлении иллюстративного материала в учебниках для средней школы. Дается общее представление, как и для чего сделать издание приемлемым с точки зрения требований норм.

Ключевые слова: издательское дело, издательские стандарты, учебники, иллюстрации.

Zagorulko K. O., Shevchenko V. E. An Illustration Design in Textbooks for 5th grade: Theoretical Aspects and Practical Implementation. The article considers compliance of industry standards, sanitary rules and norms, and well as Ukrainian Law «About Publishing» in design of illustration textbooks for secondary school. Provides an overview about making book acceptable according to norms.

Key words: Publishing, publishing standards, textbooks, illustration.

Постановка наукової проблеми, її значення. Пріоритетне завдання реформування шкільної освіти – розробка й створення підручників нового покоління, оскільки вони є матеріальним носієм предметного змісту та засобом його реалізації. В останні роки робота над цим ведеться активно, але, на жаль, піклуючись про текстову наповненість підручників, редактори нерідко нехтують вимогами стандартів щодо ілюстративного оформлення видань, що не завжди відповідає потребам часу, значно знижує виховний і навчальний потенціал цієї дисципліни. Адже вітчизняні й закордонні вчені дослідили, що образна пам'ять є найкращою та довгостроковою. Цей аспект набуває особливого змісту в сучасному світі, адже візуальність – далеко не остання перевага, за допомогою якої електронний підручник витісняє паперовий.

Оскільки шкільні підручники відіграють важливу роль у навчальному процесі та є одним з основних засобів передавання знань, слід звернути особливу увагу на дотримання в них вимог стандартів. На цьому аспекті ґрунтується **актуальність** нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень та із цієї проблеми. Дослідженням проблем підручників займалися М. Тимошик [17], З. Сікорська [16], О. Телехова, О. Тесленко, Н. Панченкова [14].

Мета статті полягає в тому, щоб виявити тенденції застосування ілюстрацій, відповідно до державних галузевих стандартів, санитарних правил і норм, а також Закону України «Про видавничу справу».

Досягнення поставленої мети пов'язується з розв'язанням таких **завдань**:

- 1) визначити функції ілюстративного матеріалу для видань, зокрема для підручників; розглянути вимоги нормативних документів щодо ілюстративного матеріалу в підручниках для 5 класу;
- 2) знайти порушення вимог стандартів;
- 3) сформувати типологію помилок;
- 4) проаналізувати підручники з погляду редактора.

Об'єкт дослідження – культура видання, ілюстративний матеріал, який використовується в підручниках для середньої школи, а саме для 5-го класу.

Предмет нашої розвідки – підручники для середньої школи, зокрема для 5-го класу. Такий вибір зумовлений тим, що саме 5 клас є «переломним», перехідним між молодшою (із меншою кількістю теоретичного матеріалу в підручниках) та старшою (зі складнішим, ґрунтовнішим, менш ілюстрованим текстом) школою.

Під час дослідження використано такі **методи**: емпіричний аналіз, порівняння (ілюстративний матеріал у різних підручниках), контент-аналіз, узагальнення (на основі обмеженої кількості примірників видань робимо висновок про типові помилки в усіх виданнях).

Практичне значення дослідження: Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності працівників видавництва при підготовці до друку підручників для середньої школи, а також під час написання теоретичних праць для студентів спеціальності «Видавнича справа та редагування Фактичний матеріал роботи демонструє основні принципи ілюстративного оформлення в підручниках для середньої школи.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Підручник є навчальним виданням. Відповідно до ДСТУ 3017-95 «Видання. Основні види. Терміни та визначення», «навчальне видання – видання систематизованих відомостей наукового або прикладного характеру, викладених у зручній для вивчення і викладання формі» [4, 7].

Специфіка навчальних видань, поряд із системністю подачі матеріалу (від простого до складнішого), доступністю викладу, що відповідає освітньому рівню та затвердженій програмі, полягає також у регламентованому державними стандартами художньо-технічному оформленні та високоякісному поліграфічному виконанні.

Підручник має містити ілюстративний матеріал – зображення, які реалізують педагогічний принцип науковості підручника специфічними засобами наочності. «Ілюстрації підручників повинні розкривати основний зміст певних елементів програми (провідні ілюстрації). Вони можуть бути або рівнозначними тексту, або доповнювати його, чи бути об'єктом для запитань, завдань» [10, 56].

«Ілюстрація – зображення, яке доповнює, пояснює чи прикрашає текст видання. Ілюстративність видання – ступінь насиченості видання ілюстраціями» [7, 15].

Про кількість і характер ілюстрацій у майбутньому виданні слід говорити ще на підготовчому етапі редакційно-видавничого процесу. Видання може мати одноколірні чи багатоколірні ілюстрації. Залежно від адресного призначення видання визначається концепція зображального ряду: у підручниках для початкових і, частково, середніх класів домінують образні малюнки, зображення предметів у кольорі.

У виданні повинні бути відтворені всі елементи тексту та ілюстрацій. «Зображення повинні бути чіткими, однакової контрастності. Зображення кольорових ілюстрацій повинні бути насичені та зберігати всі кольори» [6, 15].

Якщо на полі навчального видання (крім корінцевого) є наочне зображення, позначення завдання чи текст обсягом до 50 знаків, то відстань між ним і текстом на сторінці має бути не менше ніж 14 пунктів (5 мм).

Забороняється друкувати текст на кольоровому, сірому фоні, ділянках багатоколірних ілюстрацій оптичною густиною більше 0,3. Заборонено також використовувати в підручниках та навчальних посібниках для всіх вікових груп кольорові фарби на кольоровому фоні. Для текстівок у підручниках третьої групи рекомендовано застосовувати шрифти кеглем не меншим за кегль додаткового тексту й розміщувати їх від краю ілюстрації на відстані не менше ніж 4 мм. Для друкування тексту та ілюстрацій книжкових видань, крім вклейок, вкладок, приклеює, дозволяється використовувати папір, призначений тільки для друкування книжкових видань, а саме: офсетний, друкарський, книжково-журнальний [3, 20].

Ілюстрації слід використовувати тільки в тих випадках, коли вони розкривають, пояснюють або доповнюють інформацію, що міститься в книзі. Їх наявність дає змогу авторам передати більш чітко, точно й образно представити програмний матеріал, що викладається.

Також до оформлення підручників ставлять такі вимоги:

- вигляд ілюстрацій має відповідати ступеню підготовленості учнів;
- ілюстрації у вигляді схем не повинні повторювати матеріалу основного тексту або містити зайву інформацію, що відволікає читача від засвоєння теми;
- подані в підручниках та посібниках креслення, що пояснюють устрій і принципи роботи машин, їх механізмів, не повинні містити малозначущих подробиць;
- однотипні ілюстрації в підручнику мають бути виконані однією технікою;
- у статистичних даних доцільно використовувати графіки й діаграми, які є ефективним засобом передачі інформації між величинами та явищами, що вивчаються;
- доцільно використовувати кольорові ілюстрації, які не тільки збагачують інформацію, а й акцентують увагу читачів на основних ідеях ілюстрованого матеріалу [6, 15].

Знайомство учнів із підручником у 5 класі слід починати з характеристики його хронологічних рамок, структури підручника, особливості його побудови, різних видів тексту, питань і завдань, а також з ілюстрацій. На уроках у 5 класі варто застосовувати метод пояснювального читання. Він складається з органічно зв'язаних між собою елементів читання, роз'яснення й доповнення прочитаного, бесіди та одного з найважливіших аспектів – розгляду ілюстрацій. Проте досить бідний ілюстративний ряд, значення якого полягає не лише в оформленні видань, а й у наданні певної візуальної інформації, не сприяє засвоєнню нових знань.

Для аналізу ми використали підручники, затверджені Міністерством освіти і науки, за якими навчаються учні п'ятих класів: «Українська мова», «Вступ до історії України», «Англійська мова», «Математика», «Етика», «Природознавство», «Образотворче мистецтво», «Трудове навчання». У

підручнику з української мови [1] навчальний матеріал подано актуально (таблиці, схеми, лінгвістичні ігри), що позитивно впливає на мотивацію навчальної діяльності школярів, розвиває інтерес до навчального предмета, пізнавальні здібності учнів, спонукає їх до творчої діяльності, продуктивного мислення. Вигляд ілюстрацій відповідає ступеню підготовленості школярів: таблиці та схеми не містять багато «ярусів» і «гілок», а отже, прості для сприймання учнями 5 класу. Проте у виданні майже немає ілюстрацій до текстів, особливо до творчо розвивальних вправ, коли треба написати твір, описати ситуацію. Ілюстрації б «підштовхнули» учня, а їх відсутність, навпаки, перешкоджає повному розумінню й опрацюванню вправи. Підручник із мови повністю задовольняє санітарно-гігієнічні вимоги. Наочний матеріал виготовлено якісно, але бажано його подавати у кольорі: діти краще сприймають і запам'ятовують таблиці та схеми, якщо вони яскраво виділені. Проте в цьому виданні можна побачити зразки неякісних ілюстрацій: нечіткі, «розпливчасті» контури таблиць і схем, що, з одного боку, відволікає увагу, а з іншого – «змазує» текст, ускладнюючи сприйняття.

Підручник з історії України містить розділи «Попрацюйте з історичними джерелами», насичені ілюстративним матеріалом – уривками з давніх книг, спогадів (у вигляді малюнків), фотографіями. Тексти статей «розбавлені» якісними ілюстраціями: малюнками, фото, таблицями. Проте частина схем несе інформацію, яка подається в основному тексті, та зайву інформацію, що відволікає читача від засвоєння теми [3, 23]. В ілюстраціях є акцент на образність, що вимагається Держстандартом для підручників молодших і середніх класів. Отже, вигляд ілюстрацій відповідає ступеню підготовленості учнів [6, 15]. Проте наявні також приклади кольорових ілюстрацій, які є ненасиченими і подекуди зі змазаними фарбами, що суперечить Державним санітарним нормам і правилам.

Підручник для тих, хто починає вивчати англійську мову в п'ятому класі [15], містить виділення нової лексики – вона подається в яскравій жовтій рамці. Проте виконано підручник поліграфічно неякісно. Папір нещільний, схожий на газетний, із відповідним кольором [6, 25]. У виданні обмаль ілюстрацій, які б були потрібні для пояснення текстів вправ, щоб учні краще сприймали та аналізували поданий матеріал. Зображення не кольорові, неправильно розміщені. Часто малюнок розміщений не на тій сторінці, де відповідна вправа, тому нерідко виникає незрозуміння того, до якого завдання він належить, отже, ускладнюється сприймання матеріалу.

Згідно з Державними санітарними нормами та правилами, відстань між зображенням і текстом на сторінці має бути не менше ніж 14 пунктів (5 мм), а в цьому виданні – 4 мм.

У підручнику з математики А. Мерзляка [14] є виділення термінів жирним шрифтом, правил і найбільш важливих математичних тверджень – жирним курсивом. Вигляд ілюстрацій відповідає ступеню підготовленості учнів, оскільки головний акцент зроблено на образності [6, 24]. В основі більшості задач – історія про відомих казкових героїв, яка спрощує сприймання. Цікавим ходом є розмальовки в кінці підручника. Після розв'язання задачі учень зафарбує відповідну клітинку. Так стимулюється старанність учня в опрацюванні матеріалу з результатом у кінці навчального року – за розмальовкою можна побачити, як виросла споруда власних знань. Крім того, у підручнику є оповідання про важливі математичні об'єкти – числа й фігури, історію виникнення їхніх назв. Назви цих оповідань надруковано синім кольором. Але доцільно було б виділити кольором ще деяку важливу інформацію в теоретичній частині [4, 10]. Попри переваги підручника, що полягають у великій кількості ілюстрацій, відчутна – невисока поліграфічна якість. Папір нещільний, схожий на газетний, із відповідним жовтуватим кольором, що суперечить Державним санітарним нормам і правилам «Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей» [3, 8].

У підручнику з етики О. Данилевської та О. Пометун [2] ілюстративного матеріалу багато й він відповідає рівню підготовки школярів: акцент зроблено на образності. За змістом підручника читача «ведуть» герої книги, однолітки учня Олесь та Богданко. Вони звертають увагу на головне, дають слушні поради, інколи сперечаються, допомагаючи засвоювати важливі життєві правила – «уроки життя». Цікаві сюжетні малюнки, кросворди, ігри допоможуть краще засвоїти й глибше зрозуміти навчальний матеріал. Підручник повністю задовольняє санітарно-гігієнічні вимоги. Наочний матеріал виготовлено якісно, без значних дефектів. Використана кольорові ілюстрації, які не тільки збагачують інформацію, а й акцентують увагу читачів на основних ідеях ілюстрованого матеріалу, доповнюють його. Проте є відхилення від стандартів у відстані між зображенням та текстом на сторінці. За нормами вона має бути не менше ніж 14 пунктів (5 мм), а в цьому підручнику – 3,7 мм. Для текстів у підручниках третьої групи рекомендовано застосовувати шрифти кеглем не меншим ніж

кегль додаткового тексту й розміщувати їх від краю ілюстрації на відстані не меншій ніж 4 мм. У підручнику ця відстань дорівнює 3,5 мм.

Підручник з природознавства [20] є доволі якісним поліграфічно, проте має деякі дефекти. У виданні відтворені не всі елементи тексту та зображень [2, 9]. Вигляд ілюстрацій відповідає ступеню підготовленості учнів: поряд із малюнками космічних об'єктів – зірок і сузір'їв, планет – подано їх фото. Проте, якщо малюнки насичені та зберігають усі кольори, то фото недостатньо високої якості. Помітні такі дефекти, як невідповідність кольорів і поступове «стирання» фарб. Грубим дефектом є кольоровий текст на кольоровому фоні, що суперечить стандарту й ускладнює сприймання матеріалу.

Підручник «Образотворче мистецтво: 5 клас» [13] містить репродукції картин відомих художників і творчих робіт учнів, фотографії та навчальні малюнки. У виданні відтворені всі елементи тексту й ілюстрацій. Зображення чіткі, однакової контрастності, насичені, проте не завжди збережено відповідність кольорів [9, 8], що ускладнює правильне сприйняття образів. Також відстань між зображенням і текстом на сторінці дорівнює 3 мм, хоча за стандартом має бути не менше ніж 5 мм. Ілюстрації використовуються тільки в тих випадках, коли вони розкривають, пояснюють або доповнюють інформацію, що міститься в книзі. Їх наявність дає змогу авторам передати більш чітко, точно та образно програмні матеріали. Вигляд ілюстрацій відповідає ступеню підготовленості учнів: обрані зразки витворів мистецтва, які не перевантажені підтекстом і легко сприймаються.

Підручники з праці [9; 18] є поліграфічно якісними, проте доцільно було б використати більше ілюстрацій, адже їх відсутність відчутно ускладнює сприймання й розуміння навчального матеріалу. Для предмета це особливо важливо, адже він є суто практичним. Вигляд ілюстрацій відповідає ступеню підготовленості учнів: у підручниках і для дівчат, і для хлопців зображення відрізняються образністю, тобто кількість малюнків перевищує кількість фото. Ілюстрації у вигляді схем повторюють матеріал основного тексту та часто містять зайву інформацію, що відволікає читача від засвоєння теми. Подані в підручниках креслення, що пояснюють устрій і принципи роботи машин, їх механізмів, не містять малозначущих подробиць. Для наведення статистичних даних використовуються графіки й діаграми, які є ефективним засобом передачі інформації між величинами та явищами, що вивчаються. Проте в цьому підручнику можна побачити зразки неякісних ілюстрацій: нечіткі, «розпливчасті» контури таблиць і схем, що, з одного боку, відволікає увагу, а з іншого – «змазує» текст, ускладнюючи сприйняття. Але ці дефекти не можна назвати грубими щодо Держстандарту та Державних санітарних норм і правил.

Отже, на основі дослідження можна зробити такі **висновки**.

Основною функцією ілюстративного матеріалу в підручниках є підтримка теоретичного матеріалу, його доповнення образністю. Використання широкого спектра ілюстрацій у навчальній книзі – фотографій, малюнків, схем – не тільки сприяє підвищенню ефективності навчального процесу, а й розвиває світогляд дитини, збагачує її світосприймання.

Державні стандарти та інші галузеві нормативні документи формують вимоги до використання ілюстративного матеріалу, виходячи зі специфіки сприймання, віку та освітнього рівня дітей. Вимоги висуваються до кольору, насиченості, якості власне ілюстрацій, їх розміщення на сторінці відповідно до іншого матеріалу підручника.

Проведений аналіз засвідчує безвідповідальність працівників сфери, які, незважаючи на прийняті в Україні нормативні документи, що визначають правила виготовлення видавничої продукції, оформлюють і випускають видання так, як вважають за потрібне, не дотримуючись вищезазначених норм.

На основі дослідження художнього оформлення підручників, можна проаналізувати типологію та частотність помилок, пов'язаних із використанням ілюстрацій. Під час аналізу виявлено такі типи помилок: грубі дефекти відтворення шрифту та ілюстрацій (23 %), недостатня кількість ілюстрацій (17 %), дублювання в схемах матеріалу основного тексту або зайвої інформації (14 %), недостатня відстань між зображенням й іншим матеріалом на сторінці (14 %), неправильне розміщення ілюстрацій (9 %), використання кольорового тексту на кольоровому фоні (6 %).

Як редактори, ми маємо розуміти, що досить бідний ілюстративний ряд не сприяє оновленню навчальної літератури. Адже його значення полягає не лише в оформленні видань, а й у наданні певної візуальної інформації. Важливою є сила емоційного впливу ілюстрації, її спроможність викликати спонтанну зацікавленість учнів, привернути їхню увагу.

Список використаної літератури

1. Бондаренко Н. В. Українська мова : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н. В. Бондаренко, А. В. Ярмолук. – К. : Освіта, 2005. – 272 с.
2. Данилевська О. Етика : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. Данилевська, О. Пометун. – К. : Генеза, 2005. – 192 с.
3. ДСанПіН 5.5.6.084-02 Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей. Державні санітарні правила і норми. – Чинний від 01.03.2002. – К. : МОЗ України, 2002. – 24 с.
4. ДСТ України 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. – Чинний від 1996-01-01. – К. : Держстандарт, 1995. – 21 с.
5. ДСТ України 29.5-2001. Видання книжкові. Поліграфічне виконання. Загальні технічні вимоги. – Чинний від 2001-07-01. – К. : Держстандарт України, 2001. – 35 с.
6. ДСТУ 3018-95. Видання. Поліграфічне виконання. Терміни та визначення. – Чинний від 01.01.96. – К. : Держстандарт України, 1995. – 24 с.
7. Жерар Ф.-М. Як розробляти та оцінювати шкільні підручники / Ф.-М. Жерар, Кс. Роеж'єр. – К. : К.І.С., 2001. – 339 с.
8. Касьянов Г. Учебник «по-украински» или украинский учебник: как выбратсья из заколдованного круга / Г. Касьянов // День. – 2005. – № 35 (563). – С. 10.
9. Климук Л. М. Трудове навчання. Обслуговуючі види праці : підруч. для 5 кл. загальноосв. навч. закл. / Л. М. Климук, Б. М. Терещук, В. І. Туташинський. – К. : Арка, 2005. – 192 с. : іл.
10. Ляшенко О. Вимоги до підручника та критерії його оцінювання / О. Ляшенко // Підручник ХХІ століття. – 2003. – № 1–4. – С. 60–66.
11. Мерзляк А. Г. Математика : підруч. для 5 кл. загальноосв. навч. закл. / А. Г. Мерзляк, В. Б. Полонський, М. С. Якір. – Х. : Гімназія, 2005. – 288 с.
12. Рожен О. Кому потрібне держзамовлення на шкільні підручники? / О. Рожен // День. – 2006. – № 2 (581). – С. 18.
13. Рубля Т. Є. Образотворче мистецтво : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Т. Є. Рубля, С. І. Федун. – К. : Перун, 2006. – 192 с.
14. Панченкова Н. М. Підручники і посібники для середньої школи: вимоги та реалії / Н. М. Панченкова // Наукові записки Інституту журналістики. – К., 2000. – Т. 1. – С. 88–95.
15. Плахотник В. М. Англійська мова : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. середньої шк. / В. М. Плахотник, Р. Ю. Мартинова. – К. : Освіта, 2000. – 240 с.
16. Сікорська З. С. Наукові вимоги до шкільних підручників з мови / З. С. Сікорська // Збірник наукових праць. – Донецьк : Сх. вид. дім, 2003. – Вип. 2. – С. 45.
17. Тимошик М. С. Книга для автора, редактора, видавця : практ. посіб. – 2-ге вид., стереотип. / Тимошик М. С. – К. : Наша культура і наука, 2006. – 560 с.
18. Терещук Б. М. Трудове навчання. Технічні види праці : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Б. М. Терещук, В. І. Туташинський. – К. : Арка, 2005. – 208 с. : ілюстр.
19. Тимошик М. Службова частина видання / М. Тимошик // Друкарство. – 2004. – № 2 – С. 24.
20. Ярошенко О. Г. Природознавство : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. Г. Ярошенко, В. І. Баштовий, Т. В. Коршевнік. – К. : Генеза, 2005. – 128 с. : ілюстр.

УДК 070(477.8) «1923/1927» : 655.4/5

І. З. Зубрицький – здобувач, молодший науковий співробітник Науково-дослідного інституту пресознавства Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника

Висвітлення видавничої проблематики на сторінках газети «Діло» (1923–1927 рр.)

Роботу виконано в Науково-дослідному інституті пресознавства ЛННБУ ім. В. Стефаника

Розглянуто рецепцію питань із видавничої справи на сторінках газети «Діло» від моменту ратифікації прав Польщі на Східну Галичину до прийняття нового пресового закону, взаємозв'язок культури видання із проблемами галузі, а також окреслено запропоновані журналістами способи розв'язання видавничих проблем.

Ключові слова: преса, культура видання, видавнича справа, «Діло».